

## Educational descriptive Terminology

### واژه‌شناسی توصیفی آموزشی

#### Evaluation

این واژه در زبان فارسی به ارزیابی و ارزشیابی ترجمه شده است که واژه ارزشیابی شایعتر است. و به صورت ساده معنای آن عبارتست از: تعیین ارزش چیزی یا قضاوت درباره ارزش، اهمیت کیفیت و ... یک پدیده. این واژه زمانی که در آموزش بکار گرفته می شود، طبیعتاً درصدد قضاوت درباره مطلوبیت و ارزش پدیده های آموزشی، از قبیل: دانشجو، معلم، نظام آموزشی، برنامه درسی و ... می باشد. در تعاریفی که متخصصان ارزشیابی از این واژه ارائه داده اند، وجه مشترک همه این تعاریف، تصمیم گیری است. در واقع ارزشیابی فرایندی است که با ایجاد ملاکهای قضاوت، مسؤولان و تصمیم گیران را در انتخاب شقوق مختلف تصمیم گیریها یاری دهد.

برای ارزشیابی آموزش نقشهای متعددی نیز قائل شده اند:

- شناخته شده ترین و مرسومترین نقش آن برای مدیران آموزش و معلمان، ارزشیابی نتایج عملکرد دانشجویان در همه زمینه هاست
  - ارزشیابی برنامه های درسی از جهات مختلف است.
  - ارزشیابی آموزشی قضاوت درباره مقررات، مدیریت، ساختار و تشکیلات سیستم های آموزشی است.
- در حال حاضر، ارزشیابی به عنوان یک فعالیت تخصصی در نظر گرفته می شود که مبنای تصمیم گیریهای عالمانه در نظام آموزشی و انجام تغییرات ضروری و مبنایی برای اعتبارگذاری مؤسسات آموزشی نیز می باشد.

#### Formative Evaluation

اصطلاح ارزشیابی تکوینی، اولین بار توسط Scriven در ادبیات ارزشیابی آموزشی مطرح شد. این نوع از ارزشیابی اشاره به طرحهایی دارد که در حین ایجاد و شکل گیری یک برنامه آموزشی، به منظور بهبود برنامه قبل از بکارگیری نهایی مورد استفاده قرار می گیرد. در این نوع ارزشیابی عموماً از متدولوژی تحقیق تجربی بهره گرفته می شود.

#### Summative Evaluation

ارزشیابی تراکمی یا ارزشیابی تجمعی، یک شیوه ارزشیابی شناخته شده برای برنامه ریزان آموزشی می باشد. این نوع ارزشیابی معمولاً از تمام قسمتهای برنامه و پس از اجرای برنامه انجام می شود. هدف این نوع ارزشیابی، مشخص ساختن جنبه های قوی و ضعیف برنامه های آموزشی اجرا شده به منظور ترمیم بخشی از برنامه یا ارائه برنامه های جایگزین و یا تداوم برنامه اجرا شده می باشد.

#### Stakeholder

به فردی در برنامه ارزشیابی اطلاق می شود که اجرای برنامه ارزشیابی با اعتبار و قدرت و سایر حمایتهای او امکان تحقق پیدا کرده است و تبعاً بخشی از مخاطرات برنامه ارزشیابی را پذیرفته است. این فرد یا افراد در واقع مخاطبان اصلی ارزشیابی و تصمیم گیرندگان نهایی درباره نتایج ارزشیابی می باشند. به بیان دیگر، این فرد یا افراد، در جریان ارزشیابی درگیر یا از نتایج ارزشیابی متأثر می شوند و یا به نوعی علاقمند به نتایج ارزشیابی هستند. شناسایی stakeholders در برنامه ارزشیابی، از مهمترین اقدامات ارزشیابان می باشد.

#### Audience (s) or Major audience (s)

این اصطلاح در ادبیات ارزشیابی آموزشی تقریباً هم معنی و مترادف با اصطلاح Stakeholder بکارگرفته شده است. در واقع این واژه به مخاطبان اصلی و مشتریان ارزشیابی اشاره دارد که بایستی خواننده و شنونده فرایند ارزشیابی در طول زمان اجرا تا پایان آن باشند یا افرادی که نتایج ارزشیابی، راهنمای تصمیم گیری آنان می باشد.

#### Four Important criteria in a good Evaluation Study (utility- Feasibility – Propriety – Accuracy)

##### Utility

سودمندی یک برنامه ارزشیابی زمانی سودمند است که برای مخاطبان اصلی ارزشیابی آموزنده، مفید و قابل استفاده و بهنگام باشد. به عبارت دیگر یک برنامه ارزشیابی سودمند برنامه ایست که:

کلیه مخاطبان اصلی ارزشیابی شناخته شوند، ارزشیابان افراد شایسته ای باشند، سطح اطلاعات جمع آوری شده برای تحت تأثیر قراردادن مخاطبان به اندازه کافی باشد. قضاوتها و ارزش گذاریهای کاملاً روشن داشته باشد، گزارشهای نهایی ساده و قابل فهم باشند و به موقع و در زمان مناسب منتشر شوند.

### Feasibility

امکان، به این معنی که اولاً طرح ارزشیابی برای مجموعه ای که قرار است مورد ارزشیابی قرار گیرد، متناسب باشد و ثانياً هزینه اثربخشی آن مطالعه شده باشد. به عبارت دیگر بررسی "امکان" در یک طرح ارزشیابی مستلزم این است که اولاً روشهای ارزشیابی عملی باشند، ثانياً ارزشیابان قادر به جلب همکاری افرادی که از نتایج ارزشیابی متأثر می شوند، باشند و توانایی کنترل گروههایی که می توانند برنامه ارزشیابی را مختل کنند داشته، باشند و ثالثاً فواید حاصل از ارزشیابی باید با منابع و هزینه های ارزشیابی تعادل داشته باشد.

### Propriety

یک ارزشیابی وقتی از درستی و سلامت برخوردار است که حقوق افرادی که در معرض نتایج ارزشیابی قرار می گیرند، مورد محافظت قرار گیرد و کلیه توصیه های اخلاقی پژوهش علمی از آن مراعات شود.

### Accuracy

صحت، صراحت. این واژه اشاره دارد به اینکه مطالعه ارزشیابی به چه میزان اطلاعات معتبر، پایدار و جامع درباره موضوعی که مورد ارزشیابی قرار گرفته فراهم نموده است.

این امر مستلزم تعریف روشن و کامل اهداف ارزشیابی، سنجش شرایط، توصیف روشن شیوه های کار، اندازه گیریهای معتبر و پایدار، جمع آوری اطلاعات سیستماتیک، اعمال کنترلهای دقیق، بکارگیری روشهای صحیح تحلیل اطلاعات و تهیه گزارش فارغ از هر گونه جهت گیری می باشد.

معرفی برخی پایگاههای مفید در اینترنت برای پژوهشگران آموزش پزشکی

<http://www.cme.utoronto.ca>

دراین پایگاه تجارب علمی و اجرایی مرکز آموزش مداوم پزشکی دانشگاه تورونتو در کانادا ارائه شده است. نحوه طراحی برنامه آموزش مداوم، منابع مناسب در مورد روشهای ارائه و ارزشیابی برنامه های آموزش مداوم و دوره های در حال اجرا در این دانشگاه در پایگاه مذکور معرفی می شود.

<http://cre.med.utoronto.ca>

مرکز پژوهشهای آموزشی دانشگاه تورونتو کانادا ضمن معرفی استراتژی و برنامه های تحقیقاتی خود، حاصل بخشی از دوره ها و گردهمایی های آموزشی مرکز را به صورت چند رسانه ای (فیلم و اسلاید) در پایگاه فوق به صورت آزاد در اختیار همه علاقمندان قرار داده است. بازدید از این مرکز و فیلمهای مرتبط با Education Grand Raunds برای علاقمندان به آشنایی با حیطه های مختلف پژوهشهای آموزشی توصیه می شود.

<http://tip.psychology.org>

پایگاه "از نظریه تا عمل" به شرح پنجاه نظریه یادگیری و نکات کاربردی در مورد هر نظریه می پردازد. اساس یادگیری در حیطه های مختلف از جمله علوم پزشکی نیز مورد بحث قرار گرفته است.مراجعه به این پایگاه برای علاقمندان به تحقیق در مورد یادگیری و نظریه های یادگیری توصیه می شود.

<http://www.statsoft.com>

در این پایگاه امکان دسترسی آزاد به کتاب راهنمای آمار و یادگیری مباحث آماری پیشرفته فراهم شده است .

<http://www.nap.edu>

انتشارات آکادمی ملی، متن کامل بیش از ۲۰۰۰ جلد کتاب منتشر شده را برای استفاده رایگان در اختیار همه قرار داده است. امکان جستجو در متن و عناوین این کتابها وجود دارد. در بین کتب منتشره ، علاوه بر کتابهای مدیریت، پزشکی و آموزش، گزارشهای ارزشمندی در مورد حاصل طرحهای پژوهشی مراکز تحقیقاتی معتبر امریکا نیز به چشم می خورد.